

มรรควรรค

๕. ไปจิตตเถรวตฺถ. (มยา วุจฺเจเต)

"โยคา เวติ อิมํ ธมฺมเทศนํ สตุถา เชตวเน วิหรนฺโต ไปจิตฺตํ
นาม เถรํ อารพฺภ กเถสิ.

โส (ไปจิตตเถโร) กิร สตุตฺตนํ พุทฺธานํ สาสเน เตปิฏโก
(หุตฺวา) ปญฺจนํ ภิกฺขุสฺตานํ ธมฺมํ วาเจสิ.

สตุถา จินฺเตสิ "อิมสฺส ภิกฺขุโน ํอตุตฺโน ทุกฺขนิสฺสรณํ
กริสฺสามีติ จิตฺตํปี นตฺติ, สํเวเชสฺสามิ นนฺติ.

(สตุถา) ตโต ปญฺจาย ตํ เถรํ อตุตฺโน อุปฺปจฺจํ อาคต
กาเล "เอहि ตฺวจฺจไปจิตฺ, นิสฺสีท ตฺวจฺจไปจิตฺ, ยาหิ ตฺวจฺจไปจิตฺลาติ วเท
ติ, อุญฺจาย คตกาเลปี "ตฺวจฺจไปจิตฺโล คโตติ วเทติ.

โส (ไปจิตตเถโร) จินฺเตสิ "อหํ สาธุจกฺกานิ ตีณิ ปีฏกา
นิ ธาเรมิ, ปญฺจนํภิกฺขุสฺตานํ อุญฺจารส มหาคเณ ธมฺมํ วาเจ
มิ, อถ จ ปน มํ สตุถา อภิกฺขณํ ํตฺวจฺจไปจิตฺลาติ วเทติ, อทฺธา มํ
สตุถา ฌานาทีนํ (คุณฺวิเสสํ) อภาเวน เอวํ วเทตฺติ.

โส อุปฺปนฺนสํเวโค (ไปจิตตเถโร) "อรณฺธํ อิทานิ ปวิสิตฺ
วา สมณธมฺมํ กริสฺสามีติ (จินฺเตตฺวา) สยเมว ปตฺตจิวรํ สํวิทฺหิตฺวา
ปจฺจุสกาเล สพฺพปจฺจา ธมฺมํ อุคฺคณฺหิตฺวา นิภฺขมฺนฺเตน ภิกฺขุณา
สทฺธี นิภฺขมิ. (ภิกฺขุ) ปรีเวเณ นิสฺสีทิตฺวา สขุฌายนฺตา ตํ "อาจริโยติ
น สลฺลภฺเขสุ.

โส (ไปจิตตเถโร) วีสํ โยชนสฺตํ คนฺตฺวา, เอกสฺมี อรณฺธวาวา
เส ตีส ภิกฺขุ วสนฺติ, เต อุปฺสงฺกมิตฺวา สงฺฆตฺเถรํ วนฺทิตฺวา "ภนุ
เต อวสฺสโย เม โหเถติ อาห.

(สงฆตเถโร อาห) "อาวุโส ตวํ ฐมมกถิกโก (อสิ), อม
เหหิ นาม ตํ นิสสาย กิณฺจิ (การณํ) ชานิตพพํ ภเวยฺย, กส
มา เอวํ วเทสํติ.

"มา ภนฺเต เอวํ กโรถ, อวสฺสโย เม โหถาติ.

เต ปน สพฺเพ (ภิกฺขุ) จีณาสวาว (โหนฺติ). อถ นํ มหาเถ
โร "อิมสฺส อุกฺกทํ นิสสาย มาโน อตฺถิเยวาทิ (จินฺเตตฺวา) อนุ
เถรสฺส สนฺติํ ปหิณฺ.

โสปี (อนุเถโร) ตํ ตเถวาท.

อิมินา นีหาเรน สพฺเพปี (ภิกฺขุ) ตํ เปเสนฺตา ทิวาฏฺฐาเน นิส
สิทฺวา สฺวจิกมมํ กโรนฺตสฺส สพฺพนวกสฺส สตฺตวสฺสติกสามเณรสฺส สน
ติํ ปหิณฺ.

(ภิกฺขุ) เอวมสฺส มานํ นีหริสฺ. โส นีหตฺมาโน (โปจิลตฺเถ
โร) สามเณรสฺส สนฺติเก อญฺชลิ ปคฺคเหตฺวา "อวสฺส
โย เม โหหิ สปปุริสาติ อาห.

(สามเณโร อาห) "อโห อาจริย ก็ นามตํ กเถถ, ตุม
เห มหาลลกา พหุสฺสตา (อตฺถ), ตุมหากํ สนฺติเก มยา กิณฺจิ กา
รณํ ชานิตพพํ ภเวยฺยาติ. (โปจิลตฺเถโร อาห) "มา เอวํ กริ สปปุ
ริส, โหหิเยว เม อวสฺสโยติ.

(สามเณโร อาห) "ภนฺเต สเจ โอวาทกฺขมา ภวิสฺสถ, ภวิสฺสา
มิ โว อวสฺสโยติ. (โปจิลตฺเถโร อาห) "โหมิ สปปุริส, อหํ (ตยา) `
อคฺคิ ปวิสฺธาติ (วจน) วุตฺเต, อคฺคิปี ปวิสฺสสามิ เอวาทิ.

อถ นํ โส (สามเณโร) อวิทุเร เอกํ สรํ ทสฺเสตฺวา "ภน
เต ยถา- นีวตฺถปารุตาวิ อิมํ สรํ ปวิสฺธาติ อาห.

โส (สามเณโร) หิสฺส มหคฺฆานํ ทุปฺปญฺจจิวรานํ นินฺตถปารุตถาวํ
 ฌตฺวาปี "โอวาทกฺขโม นุ โข (โหติ), (อุทาหุ) โนติ วีรมฺสนฺโต เอว
 มาห.

เถโรปี เอกวจเนเนว โอตริ.

อด นํ (สามเณโร) จีวรกณฺณานํ เตมนกาเล "เอถ ภนฺเตติ วตฺ
 วา, เอกวจเนเนว อาคนฺตฺวา จิตํ อาห "ภนฺเต เอกสฺมี วมฺมิ
 เก จ จิตฺทานิ (อตฺถิ), ตตฺถ (จิตฺเตสฺส) เอเกน จิตฺเทน โคธา อนฺ
 โต ปวิญฺจา, ตํ คณฺหิตฺกามา อิตฺธานิ ปญฺจ จิตฺทานิ ถเกตฺวา จญฺ
 จํ ภินฺทิตฺวา ปวิญฺจจฺจิตฺเตเนว คณฺหาติ; เอวํ ตุมฺहेปี จทฺวาริเกสฺ
 อารมฺมณฺเสสฺส เสสฺยานิ ปญฺจ ทฺวารานิ ปีธาย มโนทฺวาเร กมฺมํ ปญฺจ
 เปลาติ.

(โอภาโส) พหุสฺสุตสฺส ภิกฺขุโน เอตฺตเกเนว (นยทาเนน) ปทีปฺช
 ชลนํ วยิ อโหสิ.

โส "เอตฺตกเมว (นยทานํ) โหตุ สปฺปรีสาติ (วตฺวา) กรชกา
 เย ฌาณํ โอตาเรตฺวา สมณธมฺมํ อารภิ.

สตฺถา วิสโยชนสฺตมตฺถเก นิสินฺโนว ตํ ภิกฺขุํ โอโลเกตฺวา
 "ยถะวายํ ภิกฺขุ ภูริปฺลฺโย (โหติ); เอวเมว เตน (ภิกฺขุณา) อตฺตาน
 ° ปตฺติญฺจาเปตฺตุ วญฺญตฺติติ จินฺเตตฺวา เตน (ภิกฺขุณา) สทฺธี กเถน
 โต วยิ โอภาสํ ปริตฺวา อิมํ คาลมาห

"โยคา เว ชายเต ภูริ, อโยคา ภูริสงฺขโย,
 เอตํ เทวธาปถํ ฌตฺวา ภวาย วิภวาย จ
 ตถตฺตานํ นิเวเสยฺย; ยถา ภูริ ปวทฺธมฺมตฺติติ.

ตตถ (ปเทศ) "โยคาคติ: (ปทสฺส) อฏฺฐตฺตีสาย อารมฺมณ
 สฺ โยนิโส มนสิการาติ (อตฺโถ) ฯ ภูริติ ปจวีสมาย วิตถตาย ปณฺณ
 าเยตํ (วจนํ) นามํ (โหติ).

สงฺขโยติ วินาโส.

เอตํ เทวธาปณฺหิตะ: (ปททวยสฺส) เอตํ โยคณฺจ อโยคณฺจาติ
 (อตฺโถ).

ภวาย วิภวาย จาติ: (คาถาปาทสฺส) วฑฺฒินา จ อวฑฺฒินา จา
 ติ (อตฺโถ).

ตถตฺตานนฺติ (ปทสฺส) ยถา อयํ ภูริสงฺฆาตา ปณฺณ ปวฑฺฒ
 ติ; เหวํ อตฺตานํ นิเวสยฺยาติ อตฺโถ.

คถาวสาเน โปจิลตฺเถโร อรหฺตฺเต ปติฏฺฐหีติ.

โปจิลตฺเถรวตฺถ.